Generalitat de Catalunya
Consell Interuniversitari de Catalunya
Oficina d'Accés a la Universitat

2026

Proves d'accés a la universitat

Literatura catalana

Sèrie 1

Indiqueu les opcions triades:

Exercici 1: Opció A ☐ Opció B ☐

Exercici 3: Opció A ☐ Opció B ☐

Espai per a la correcció

Qualificació			
Exercici 1			
Exercici 2	2.1		
	2.2		
Exercici 3			
Suma de notes parcials			
Descompte en la redacció			
Qualificació final			

Espai per a la revisió

Comprovació	2a correcció

Etiqueta de qualificació

Etiqueta de correcció

Etiqueta de l'estudiant

Ubicació del tribunal .....

Número del tribunal .....

L'examen consta de TRES exercicis obligatoris. Als exercicis 1 i 3, trieu UNA de les dues opcions proposades (A o B) i indiqueu a la portada de l'examen les opcions que heu escollit. A l'exercici 2, responeu a TOTES les qüestions plantejades.

Les respostes han de ser clares i han d'estar redactades de manera coherent i cohesionada, amb correcció gramatical, lèxica i ortogràfica. Es descomptaran fins a 2 punts en el conjunt de l'examen per errors de redacció, gramaticals, ortogràfics o lèxics.

Exercici 1

[2 punts]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i responeu a la qüestió corresponent. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

OPCIÓ A

Antígona, de Salvador Espriu, acaba amb un monòleg del Lúcid Conseller. Expliqueu la funció d'aquest personatge a l'obra i comenteu el sentit i la intenció del seu monòleg final.

OPCIÓ B

Expliqueu el símbol de la bruixa i el de la lluna a *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal, i la imatge de la feminitat que projecten.

Exercici 2
[3 punts en total]

A partir d'aquest fragment del discurs llegit a Sitges en la Tercera Festa Modernista (1894) (text 1) i d'aquest altre de *L'alegria que passa* (1898) (text 2), ambdós textos de Santiago Rusiñol, responeu a les qüestions següents:

2.1. Al discurs de la Tercera Festa Modernista (text 1), Rusiñol contraposa els símbols de la prosa i la poesia a través d'imatges vegetals. Indiqueu-les.
[1 punt]

2.2. A partir dels símbols de la prosa i la poesia, relacioneu la contraposició entre les «qüestions materials» i els «ideals de coses nobles» del text 1 amb el conflicte que esclata al final de *L'alegria que passa* (text 2).
[2 punts]

Text 1

Discurs de la Tercera Festa Modernista

Els ideals d'avui dia, les soles lluites que interessen les grans majories, són només que qüestions materials, exigències per al pobre cos; sofriments d'enveja dels uns i estretes d'avarícia dels altres, barallant-se tots plegats per contentar els crits del ventrell; empentes dels de baix i resistències dels de dalt, i crits d'angúnia i mossegades d'agonia per a disfrutar, pobra gent!, lo que en diuen el benestar de la vida. Tot per a la miserable carn i res per al noble esperit! Tot per a allargar la vida i res per a hermosejar-la! Tot per als horts productius d'una prosa alimentícia i estragada,* i res per als jardins de l'ànima, per als florits caminals de la poesia, per als ais del sentiment i les queixes del pobre cor, per als pobres ideals de coses nobles, acorralats i somorts com si sentissin vergonya de sortir a la cara de la llum!

* *estragada*: 'famolenca'.

Text 2

L'alegria que passa

Cop-de-puny *(a Zaira)*: ¿Per què has llençat la pesseta?

Zaira: Aquesta, no vull guanyar-la!

Cop-de-puny: No? Doncs té aquesta! *(Li dona una bufetada.)*

Joanet: Brètol! Covard!

Cop-de-puny *(an ella)*: A dintre! *(An en Joanet.)* A tu, haig d'arrencar-te la llengua!

L'arcalde: Fora del poble!

Tots: Fora!

L'arcalde: Fora del poble! Saltimbanquis, poetes, comediants! Fora d'aquí, somiatruites!

En Cop-de-puny agafa les regnes del carro i comença a marxar; Zaira, en la plataforma, i el Clown s'ha enfilat a dalt del carro.

Cop-de-puny: Feres manses! Ja us domaria!

Tots: Fora!

L'arcalde: Fora! La gent que llença el diner, que no vingui an aquest poble! El diner és lo més sagrat que tenim!

Clown *(tirant-los tots els quartos a la cara)*: Què se'ns en dona, del teu diner! Aquí el tens! Poble pasturant terrossos! No en tastareu, de poesia! Us condemno a prosa eterna; us condemno a tristesa perdurable! *(Rient i tocant el bombo.)* Visca la bohèmia! Visca la santa alegria!

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i desenvolupeu el comentari de text corresponent. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

OPCIÓ A

Comenteu aquest fragment de «Senyora mort, carta de Miquel Garrigues», d'*El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La veu narrativa: qui parla i a qui s'adreça.
***b*)** Les característiques principals de la llengua literària.
***c*)** El tractament del tema de la mort.

Senyora Mort: vostè sap millor que el més eixerit dels savis que la gent d'aquest món —vull dir, entenguem-nos, el del cantó dels vius— no tenim manera d'esbrinar el destí ni d'assabentar-nos amb anticipació de l'hora del nostre traspàs. Barrina, cavil·la, dona-hi voltes, tantes com vulguis: acabes marejadet i no en treus mai l'entrellat. Així doncs, enquimerat per aquesta incertesa, dicto la present al meu amic Miquel Dalmau, la Clenxa, un dels barbers de la vila, xicot molt repolit i d'allò més sabut en coses de lletra, al revés de mi, que sempre vaig ser un sapastre fet i dret per als estudis; la dicto avui, sense esperar a demà, no sigui cas que, per desídia o galvana, se me'n vagi tot en orris i em quedi de soldat de peu. De més verdes n'he vist madurar; encara no fa un any —a l'abril serà l'aniversari—, en aquesta mateixa taula del Cafè de la Granota on ara ens trobem la Clenxa i jo, l'oncle Campells, un homenàs de ferro colat que pareixia que no s'havia de morir mai de la vida, va cascar-la de sobte mentre jugava a la botifarra. I no es pensi que és l'únic. De casos semblants li'n contaria a cabassos; es quedaria esglaiadeta.

OPCIÓ B

Comenteu el poema «Rails i més rails», del llibre *El poema de la rosa als llavis*, de Joan Salvat-Papasseit. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La situació del poema en la història amorosa i el moment precís que vol representar.
***b*)** Els aspectes formals.
***c*)** La relació amb altres poemes del llibre.

Rails i més rails

rails i més rails
—i més rails
i més rails—
(la xemeneia fa el seu nom blanc
en marxa)

jo resto pres per la xarxa dels rails:
cor i desig com unes mans lligades

(si xiula fort
penso que m'ha cridat)
—perquè enyora l'amant
i jo l'amor del cos
i el de l'amor només de l'estimada

i ara imagino
el seu bes i el seu braç
i és sols l'agulla dels rails
i la màquina

MÉS RAILS QUE VOLS D'OCELL
LA MATINADA CLARA

Comprovació i 2a correcció:

3a correcció:

Etiqueta de l'estudiant

IEC
Institut d'Estudis Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés.

SÉRIE 1

Exercici 1

[2 punts]

OPCIÓ A

Antígona, de Salvador Espriu, acaba amb un monòleg del Lúcid Conseller. Expliqueu la funció d'aquest personatge a l'obra i comenteu el sentit i la intenció del seu monòleg final.

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) El Lúcid Conseller no té tradició en el referent clàssic de la tragèdia, és un personatge que Espriu introdueix en la segona versió i que es caracteritza per l'escepticisme i la ironia. Sempre va acompanyat d'un «amic», un conseller anònim que no diu res però que l'escolta, un mer recurs perquè el Lúcid Conseller pugui parlar en veu alta. Fa la funció d'orientar la interpretació de l'obra. **(1 punt)**

(b) El monòleg final del Lúcid Conseller és un apart dirigit a «l'amic», en què repassa, més enllà del mite clàssic, el destí dels diversos personatges de la tragèdia i avalua, amb un parlament irònic, el valor dels seus actes. Segons la interpretació del Lúcid Conseller, la mort voluntària d'Antígona, que ella considerava un triomf moral, perd qualsevol sentit heroic perquè és estèril: la crueltat no altera la consciència de l'home. Defineix la condició humana com a grotesca i dominada pel silenci i, la condició divina, indiferent al dolor humà. El sentit final s'emmarca, doncs, en una visió desesperançada de l'ésser humà i de la història —la raó no pot res contra el mal i la injustícia— i cap a la intenció de coresponsabilitzar la societat civil —que calla i té por— dels actes de tirania dels dictadors que l'oprimeixen. **(1 punt)**

OPCIÓ B

Expliqueu el símbol de la bruixa i el de la lluna a *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal, i quina imatge de la feminitat projecten.

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) La bruixa representa la feminitat. Lliga, d'una banda, amb l'univers màgic i infantil, i, de l'altra, amb la idea de la dona proscrita a qui s'ha negat el seu paper en la societat i en la cultura. Tradicionalment, la bruixa encarna un poder ocult, monstruós, i és un ésser marginat. A *Bruixa de dol* simbolitza la dona rebel i solitària que lluita des de la marginalitat per reivindicar la seva existència i la seva individualitat. És una bruixa que està «de dol» per tota la repressió que ha patit al llarg de la història. És símbol del model de dona transgressora. Marçal, d'altra banda, entén el feminisme com un aliança entre totes les dones i per això subverteix determinats elements tradicionals: per exemple, l'oposició entre bruixes i fades, que acaben unint-se. **(1 punt)**

(b) La lluna també representa la feminitat. És una imatge tradicional de la dona, un element nocturn, irracional, misteriós —en contraposició a la racionalitat i a la claredat diürna—, i es relaciona amb els cicles de la vida —els canvis rítmics associats al període menstrual i a la fecundació—, amb la renovació i el pas del temps. Tradicionalment, és definida en oposició al sol —identificat amb l'element masculí—, és a dir: pàl·lida, dèbil i passiva perquè depèn eternament de la llum del sol. Ara bé, Marçal va perfilant el símbol al llarg de l'obra fins a subvertir-lo en una lluna en plenitud, que brilla amb llum pròpia, que regna en la nit. **(1 punt)**

Exercici 2

[3 punts en total]

En aquest exercici cal valorar la precisió i la brevetat (2.1.) i la capacitat de síntesi (2.2.). Es poden valorar altres respostes correctes diferents de les que es proposen en aquestes pautes de correcció.

A partir d'aquest fragment del discurs llegit a Sitges en la Tercera Festa Modernista (1894) (Text 1) i d'aquest altre de *L'alegria que passa* (1898) (Text 2), ambdós textos de Santiago Rusiñol, responeu a les preguntes següents:

2.1.

[1 punt]

(a) Rusiñol descriu la prosa amb la imatge vegetal d'uns «horts productius d'una prosa alimentícia i estragada», i la contraposa a la poesia, amb les imatges vegetals dels «jardins de l'ànima» i dels «florits caminals de la poesia». **(1 punt)**

2.2.

[2 punts]

(a) Al Text 1, Rusiñol reivindica l'art davant d'una societat que només s'interessa per les «qüestions materials», per «contentar els crits del ventrell». És la mateixa societat, prosaica i materialista, que veiem a *L'alegria que passa*, al fragment del Text 2. El conflicte que esclata al final de l'obra recrea la ruptura definitiva entre els artistes i una societat que no només no els comprèn sinó que els menysprea: l'alcalde els fa fora i els titlla de «somiatruites». És una societat interessada només per les «qüestions materials» (Text 1), que només dona valor als diners («El diner és lo més sagrat que tenim!», diu l'alcalde) (Text 2), una societat que rebutja i margina l'artista i és incapaç de valorar el sacrifici que fa per treure-la de l'ensopiment i de la grisor. Els artistes són la «bohèmia», «la santa alegria», tal com diu el Clown, o, tal com els defineix l'alcalde, «Saltimbanquis, poetes, comediants», que, com la Zaira i el Clown, menyspreen els diners i aposten per l'art —l'alegria, «els florits caminals de la poesia», «els ideals de les coses nobles» (Text 1)— com a única via possible. **(1,25 punts)**

(b) El personatge del Clown no es doblega als aspectes més materialistes de l'existència i rebutja els diners: «Què se'ns en dona, del teu diner» (Text 2). Personifica la concepció que Rusiñol té de l'intel·lectual modernista, una concepció idealitzada de la seva vida lliure. És l'artista total que pot despertar la societat adormida, que pot «hermosejar» la vida (Text 1). **(0,75 punts)**

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

OPCIÓ A

(a) Aquest fragment és l'inici del conte «Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues» d'*El Cafè de la granota*. El conte, escrit en primera persona, té forma epistolar, però l'autor de la carta, Miquel Garrigues, no sap escriure i es val d'una altra persona («dicto la present al meu amic Miquel Dalmau, la Clenxa»). És, per tant, un soliloqui, en què Miquel Garrigues s'adreça directament a la Mort. Al final del conte sabem que el motiu de la carta és demanar a la Mort que el deixi ser barquer, substituir Caront, en el més enllà. **(1 punt)**

(b) Com que la carta la dicta Miquel Garrigues a la Clenxa, el fragment conté elements propis de la llengua oral. Hi trobem des de diminutius («marejadet», «esglaiadeta»), frases fetes o col·loquials (per exemple: «no en treus l'entrellat», «se me'n vagi tot en orris», «de més verdes n'he vist madurar», «va cascar-la de sobte», «a cabassos»), dislocacions («De casos semblants li'n contaria...») i trets característics dels dialectes occidentals («pareixia»). **(1 punt)**

(c) En general, Moncada veu la mort com una cosa que no ens hem de prendre gaire seriosament, per això el tema és tractat de manera jocosa o irònica. En aquest conte, doncs, el tema de la mort està desdramatitzat a través de l'humor. La familiaritat amb què Miquel Garrigues s'adreça a la Mort, com si fos una persona de carn i ossos —algú a qui demanar feina—, fins i tot algú proper («es quedaria esglaiadeta») crea el contrast que genera l'humor. **(1 punt)**

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l'enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d'anàlisi.

OPCIÓ B

(a) *El poema de la rosa als llavis* es pot llegir com una història d'amor, en la qual el poema «Rails i més rails» és el moment en què el poeta inicia el viatge que l'allunyarà definitivament de l'estimada. És un viatge en tren que el torna a la ciutat d'on havia sortit per poder viure el seu amor. El record de l'estimada es projecta en l'entorn: la xemeneia dibuixa el seu nom («la xemeneia fa el seu nom blanc/en marxa») i els xiulets del tren semblen la veu de la noia que crida el poeta («si xiula fort penso que m'ha cridat»). El poema representa el record en què ha quedat atrapat després de l'experiència amorosa («jo resto pres per la xarxa dels rails»). **(1 punt)**

(b) Entre els aspectes formals, destaquen els versos trencats i la manca de puntuació (ni comes ni punts), per tal de crear, juntament amb el polisíndeton (repetició de la conjunció «i»), la sensació d'instant present que avança. També destaca el lèxic dels motius maquinistes (els rails, l'agulla, la xemeneia) que es relacionen amb el futurisme. En el cas de «rails», el mot es repeteix com si ens volgués evocar el so rítmic del motor del tren avançant per les vies. **(1 punt)**

(c) Per la manca de puntuació i altres aspectes formals, aquest poema es relaciona amb altres del llibre que volen recrear un instant, com «Sota el meu llavi el seu» o «Ulls clucs l'amor». Quant a la història d'amor del llibre, «Rails i més rails» es pot relacionar amb «Deixaré la ciutat», un dels primers poemes, quan apareix «la noia que ara arriba»; llavors el jo poètic marxa de la ciutat, ara hi torna. A «Deixaré la ciutat» la puntuació hi és també gairebé absent. D'altra banda, amb aquest retorn als orígens, «Rails i més rails» tanca l'estructura cíclica del llibre, perquè suposa un retorn a l'escenari industrial que el poeta havia abandonat, l'arribada d'una alba urbana («MÉS RAILS QUE VOLS D'OCELL/LA MATINADA CLARA». Aquesta alba urbana contrasta amb el cant de l'alosa de «Perquè has vingut», del començament del llibre, a l'inici de l'enamorament (ara hi ha més rails que ocells). **(1 punt)**

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l'enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d'anàlisi.